

Nr 690.

Av herr **Kyling m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 241, angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster, m. m.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 241 få vi anföra följande:

I betraktande av det synnerligen stora antal fastigheter, som äro av krono- eller ecklesiastisk natur, måste det ofta rörande en del av dem uppkomma frågor av rättslig art, exempelvis om äganderätt, nyttjanderätt, servitutsrätt, vattenrätt och fiskerätt.

Många av dessa fordra för sitt besvarande kännedom om förhållandena, sådana dessa gestaltat sig längre tillbaka i tiden, en kännedom som vinnes genom arkivutredning.

Inom statsförvaltningen verkställes dylik utredning dels av lantmäteristyrelsen beträffande frågor, som ligga inom styrelsens verksamhetsområde, dels av de två förste arkivarierna hos kammarkollegiet. Titeln »arkivarie» är således missvisande, då de uteslutande syssla med utredningsarbete. De äro för närvarande placerade i lönegrad Ca 29.

Här skall i korthet lämnas en historik rörande dessa tjänster.

Sedan gammalt fanns hos kammarkollegiet anställd en arkivarie, som hade vården om kollegiets i kammararkivet förvarade äldre handlingar (i stort sett härstammande från tiden före år 1700) samt verkställde utredningar företrädesvis med ledning av dessa handlingar. Kollegiets övriga arkivalier förvarades till huvudsaklig del å det så kallade aktuarietkontoret, som förestods av en aktuarie. Denne hade även att ombesörja vissa utredningsuppgifter.

På grund av beslut vid 1914 års förra riksdag förändrades aktuarietjänsten, vilken tillhört 1. normalgraden, från och med år 1915 till en arkivarietjänst, i likhet med den redan befintliga placerad i 2. normalgraden. Med hänsyn till behovet av ökad personal för utredningsgöromål inrättades samtidigt en ny tjänst i 2. normalgraden, likaledes benämnd arkivarie.

Vid 1919 års omorganisation uppfördes på ordinarie stat en arkivarie för lantmäteriutredningar.

Genom beslut vid 1921 års riksdag överflyttades kammararkivet på riksarkivets stat och övertogs dess förvaltning av riksarkivet. Därigenom befriades den förut i kammararkivet anställda arkivarien, vilken bibehölls å kollegiets stat, från befattningen med detta arkivs vård. De i kollegiets egentliga ämbetslokaler förvarade arkivalierna skulle däremot bibehållas

under kollegiets förvaltning. De hos kollegiet anställda fyra arkivarierna erhöilo enligt den vid 1921 års riksdag godkända staten benämningen förste arkivarie med placering i lönegrad B 15.

Från och med år 1922 har en tjänsteman i riksarkivet varit anställd som förste amanuens med halvtidstjänstgöring för vården av kollegiets kvarvarande arkiv.

I den år 1925 fastställda tjänsteförteckningen hänfördes förste arkivarierna till lönegrad B 26.

Vid 1929 års omorganisation utbyttes en förste arkivarietjänst mot en notariebefattning, varjämte den för lantmäteriutredningar avsedda förste arkivarietjänsten enligt riksdagens skrivelse den 14 maj samma år skulle överföras på övergångsstat för att vid inträffande ledighet å tjänsten indragas. Den 24 maj samma år utnämndes och förordnades emellertid dåvarande innehavaren av sistnämnda befattning att från och med den 1 juni samma år vara byrådirektör i lantmäteristyrelsen (utredningsbyrån) med placering i lönegrad B 26. I anledning därav kom allenast ordinarie avlöningsstaten att fastställas av Kungl. Maj:t.

Å lantmäteristyrelsens utredningsbyrå tjänstgöra för närvarande en byråchef i lönegrad Ca 37 och, som ovan nämnts, en byrådirektör, numera i lönegrad Ca 31.

Kollegiets arkiv har numera, bortsett från lantmäteristyrelsens arbetsområde, blivit vad man kan kalla en central för arkivutredningar inom statsförvaltningen. Frånsett kungl. remisser kan en hänvändelse till kollegiet ta formen av anhållan om arkivutredning eller om kollegiets yttrande, vilket i sin tur kan föranleda dylik utredning.

En blick på arkivets för närvarande obesvarade remisser utvisar huru mångskiftande dessa äro:

Kungl. remisser 4, angående äganderätten till Karlskrona stadskyrkogård, angående hemmanet Övre Gorgeån 1³ i Jokkmokks socken tillkommande rätt till skog, angående delning av Bygdeå och Nysätra kompaniers invalidbeväringsskassa, angående fältmarskalken greve Tolls arvingars rätt till inlösen av de Trippska hemmanen i Halland; Domänstyrelsen 2, angående kronans fiskerätt i viss del av Byskeälven, angående hemmanen Backgården 1² och 1⁷ i Finnerödja socken tillkommande rätt till utsyning av husbehovsvirke å kronan numera tillhöriga skogar inom Laxå bruks område; Fiskeristyrelsen och fiskeriintendent 2; Lantmäteristyrelsen, överlantmätare, distriktslantmätare 11; Inskrivningsdomaren i Sevede och Tunaläns domsaga angående sökt lagfart för Vimmerby kyrka å vissa fastigheter i Vimmerby socken; Länsstyrelser 4; Askersunds stad angående äganderätt till viss mark; Stiftsnämnder och kyrkogård 11. Vidare enligt 10 § lagfartsförordningen vilandeförklarade ansökningar om lagfart å Spärringetorp 1¹ i Viby socken, å 55 stycken Vadstena stads fastigheter, å

stadsägorna nr 63, 64, 65, 66 i Gamleby municipalsamhälle, å stadsägan nr 110 i Kungsbacka stad.

En särskild art av utredningar äro de i tvistemål på grund av remisser från domstolarna, underrätter, hovrätter och högsta domstolen. Då dylika ärenden måste av arkivet handläggas med förtur inneligga för närvarande endast 2, nämligen Ägodelningsdomaren vid Göteborgs rådhusrätt angående äganderätten till stadsägorna nr 7518 och 7519 i Göteborg, ävensom hovrätten för Övre Norrland i mål mellan delägarna i Porsi skifteslag med flera å ena och kronan å andra sidan angående bättre rätt till strömfall med mera.

För verkställande av utredningarna fordras av förste arkivarierna god kännedom om de handlingar, som kunna vara av betydelse, ej blott i kollegiets eget arkiv, som i huvudsak omfattar tiden från och med år 1700, utan även i övriga arkiv uti Stockholm och landsorten. Av dessa anlitas särskilt riksarkivet med dess underavdelningar (kammararkivet med flera) och lantmäteristyrelsens arkiv samt landsarkiven.

Det torde väl vara mera sällan utredningarna behöva sträcka sig tillbaka till medeltida förhållanden. I varje fall lägger bristen på källmaterial oftast hinder i vägen härför. Att däremot en utredning får begynna med förhållanden under konung Gustaf I:s tid är icke ovanligt.

I den mån genom utredning vunnit kännedom om faktiska förhållanden ger anledning till slutsatser i en rättsfråga, ankommer även på förste arkivarierna att yttra sig härom. Detta kräver god kännedom om tidigare och nuvarande lagstiftning, om rättsfall och om förefintlig litteratur.

I propositionen har för förste arkivarierna i krigs- och riksarkiven, nu i lönegrad Ca 29, föreslagits placering i lönegrad Ca 31. De arbetsuppgifter, som åvila förste arkivarierna hos kammarkollegiet, äro som av ovanstående framgår, minst lika krävande som nyssnämnda tjänstemäns och torde icke ha någon motsvarighet inom statsförvaltningen samt avse mången gång högst betydande värden. En placering av dessa två tjänstemän i nämnda lönegrad, Ca 31, synes i betraktande härav väl motiverad.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 241 måtte besluta, att två förste arkivarier hos kammarkollegiet uppflyttas från lönegrad Ca 29 till lönegrad Ca 31.

Stockholm den 15 november 1952.

Folke Kyling.

Carl Lindberg.

K. E. Hansson,
Skediga.

Ingrid Gärde Widemar.

Margit Vinge.

Jean Braconier.

Abel Andersson.

Ivar Jansson,
Kalix.

Elis Håstad.

Carl E. Johansson,
Torp.

Ellen Svedberg.

Harald Hallén.